

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหา
และฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก*
CAUSAL FACTORS INFLUENCING ADVERSITY QUOTIENT
OF MATHAYOMSUEKSA 3 IN PHITSANULOK PROVINCE

ณัฐสยานันท์ เวทำ, Natthayanan Wetham
ทักษ์ อุดมรัตน์, Thak Udomrat
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
Faculty of Education, Naresuan University
Email : dek.physics.nu@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความสามารถในการเผชิญปัญหา และฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก 2) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก และ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561 ในจังหวัดพิษณุโลก ได้ 351 คน โดยมีวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยแบ่งโรงเรียนตามขนาดของโรงเรียน ออกเป็น ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก และกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่ และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 351 คน เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค และแบบวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับความสามารถและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหา และฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียน ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กัน

* Received 23 April 2021; Revised 17 June 2021; Accepted 19 June 2021

อย่างมีนัยสำคัญ 0.01 และมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกันในระดับสูง และ 3) องค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค มีตัวแปรที่สอดคล้อง 5 ด้าน โดยโมเดลมีความสอดคล้องดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่ามีตัวแปรที่สอดคล้อง 4 ด้าน โดยโมเดล มีความสอดคล้องพอใช้กับข้อมูลเชิงประจักษ์

คำสำคัญ : ปัจจัยเชิงสาเหตุ, ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3, จังหวัดพิษณุโลก

Abstract

This article aimed to 1) study the ability's level for Influencing adversity quotient of the students in Mathayomsueksa 3 in Phitsanulok Province; 2) study the causal factors' level for Influencing adversity quotient of the students in Mathayomsueksa; and 3) study the causal factors for Influencing adversity quotient of the students in Mathayomsueksa 3 in Phitsanulok Province. The samples were 351 students in Mathayomsueksa 3 in Phitsanulok Province in semester 2018 by the sample random sampling according to the school's size. Defining the samples use Krejcie and Morgan's table. The research instruments for collecting data were the questionnaire of ability for Influencing adversity quotient and questionnaire of factors for Influencing adversity quotient of the students in Mathayomsueksa 3 in Phitsanulok Province. The results of this research found that 1) ability's level and the causal factors' level for Influencing adversity quotient in overview in high level; 2) the causal factors related to the ability for Influencing adversity quotient in same direction in high level at the significant 0.01; and 3) the confirmatory factor analysis of factor for Influencing adversity quotient had 5 related variables, the model was a good consistency with the observed data. The confirmatory factor analysis of ability for Influencing adversity quotient had 4 related variables, the model was a fair consistency with the observed data.

Keywords : Causal Factor, Ability for Influencing Adversity Quotient, Students in Mathayomsueksa 3, Phitsanulok Province

บทนำ

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โดยมีการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) การเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วของสังคมในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ เน้นขับเคลื่อนประเทศด้วยเศรษฐกิจ คนในสังคมจึงต้องมีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้บุคคลพยายามปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว มนุษย์ซึ่งถือว่าเป็นสัตว์สังคม จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงตนเองให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงและบุคคลที่สามารถเปลี่ยนแปลงตนเองได้ก็จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปรกติสุข ส่วนบุคคลที่ไม่สามารถปรับตนเองให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ก็จะเกิดปัญหาในการดำรงชีวิต ทั้งปัญหาทางด้านจิตใจ ปัญหาทางด้านสังคม เช่น เกิดความรู้สึกท้อแท้สิ้นหวัง เกิดความเครียด ไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้และนำไปสู่ปัญหาสังคม นั่นคือ การหาทางออกที่ไม่ถูกต้องในการแก้ปัญหา เช่น การฆ่าตัวตายเพื่อหนีปัญหา (กรมสุขภาพจิต, 2558) ดังนั้น บุคคลที่สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ทุกสถานการณ์ที่พบเจอ เรียกว่าบุคคลนั้นมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรคที่ดี ซึ่งช่วงอายุที่การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์และต้องเจอกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ไม่อาจจะปรับตัวได้ นั่นคือช่วงวัยรุ่น ซึ่งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นช่วงที่อยู่ในวัยรุ่นจึงเป็นวัยที่สำคัญที่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต เป็นวัยที่กำลังก้าวสู่ความเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว วัยแห่งการปรับตัว วัยแห่งปัญหา วัยที่มีความเครียดทางอารมณ์ และวัยที่พร้อมกับการแสวงหาและพัฒนาเอกลักษณ์ของตน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาบุคลิกภาพ ถ้าหากวัยรุ่นคนใดสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีก็จะเป็นผู้ที่มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตสมบูรณ์ ตรงกันข้ามกับวัยรุ่นที่ปรับตัวไม่ได้อาจเกิดความคับข้องทางด้านอารมณ์และจิตใจก็อาจจะก่อให้เกิดการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมตามมาได้

ดังนั้น สถานศึกษาควรส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการเผชิญปัญหาต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน นักศึกษา ซึ่งการให้ความสำคัญในการพัฒนาความสามารถทางสติปัญญาและความสามารถในการเผชิญปัญหาและฝ่าฟันอุปสรรคตามแนวคิดของสตอลทซ์ (Stoltz, 1997) กล่าวว่า AQ หมายถึง ความอดทน ความพากเพียรและความสามารถในการผ่านพ้นความยากลำบากโดยไม่ล้มเลิก โดยแนวคิดพื้นฐานความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคว่า AQ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักวิทยาศาสตร์ 3 หลัก คือ 1) จิตวิทยาการรู้คิด (Cognitive psychology) 2) จิตเวชประสาทและภูมิคุ้มกันทางจิตวิทยา (Psychoneuroimmunology) 3) สรีรวิทยาประสาทวิทยา (Neurophysiology) ตามแนวความคิดของสตอลทซ์ เสนอว่า

ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคหรือ AQ ประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน 2 ประการ คือ ทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถพิสูจน์ได้ และสามารถนำหลักการจากทฤษฎีเหล่านั้นมาใช้ในโลกแห่งความเป็นจริงได้ ทั้งนี้ สตอลทซ์ยังได้แบ่งองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคออกเป็น 4 มิติ ประกอบไปด้วย มิติด้านการควบคุม (C=Control) มิติด้านสาเหตุและการแสดงความรับผิดชอบต่อปัญหา (O2=Origin and Ownership) มิติด้านผลกระทบที่จะมาถึง (R=Reach) และมิติด้านความอดทน (E=Endurance) หรือเรียกว่า CO2RE ในการเผชิญปัญหาของนักเรียนจะต้องรู้จักประกอบทั้ง 4 มิติ เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคต่อปัญหาที่พบเจอได้

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดของสตอลทซ์ในการหาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการเผชิญปัญหาและฝ่าฝืนอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อวัยรุ่นและวัยรุ่นเรียนจะตระหนักถึงความสำคัญในการเผชิญปัญหาเพิ่มมากขึ้น และเป็นประโยชน์ในด้านการเรียน การทำงาน และดำเนินชีวิตให้ประสบความสำเร็จต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก
3. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้รวบรวมข้อมูลในงานวิจัยนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 และมีจำนวนนักเรียน 4,391 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้รวบรวมข้อมูลในงานวิจัยนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561 ในจังหวัดพิษณุโลก ได้ 351 คน โดยมีวิธีการสุ่มดังนี้ 1) สุ่มจังหวัดในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 มาได้ 1 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งได้

จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) 2) แบ่งโรงเรียนตามขนาดของโรงเรียน ออกเป็นขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก และ 3) กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan Table) ซึ่งเทียบจากตารางแสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่จะสุ่ม ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 351 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือจำนวน 2 ฉบับ โดยใช้แบบวัด แบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ ได้แก่

1) แบบวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรค (AQ) ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 50 ข้อ

2) แบบวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรค (AQ) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก มีทั้งหมด 5 ด้าน รวมทั้งสิ้น 50 ข้อ

3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1) แบบวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรค ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรคของ อนันต์ นวลใหม่ (2549 น. 130-134) ที่สร้างขึ้นตามแนวความคิดของสตอลซ์ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง .456-.668 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (α) เท่ากับ .960 และผู้วิจัยนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยนำไปทดลองใช้ (Try-Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 30 คนแล้วนำมาหาค่า Reliability โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)

2) การสร้างแบบวัดปัจจัยเชิงสาเหตุและหาคุณภาพแบบวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรค (AQ) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

2.1) กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบวัด พร้อมทั้งศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดให้ครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านการอบรมเลี้ยงดู ด้านความรับผิดชอบ ด้านลักษณะการมุ่งอนาคต และด้านความฉลาดทางอารมณ์ วิเคราะห์พฤติกรรมที่จะใช้สร้างแบบวัด และเขียนนิยามเชิงปฏิบัติการ จากนั้นกำหนดแผนการเขียนข้อคำถามตามลักษณะพฤติกรรมที่กำหนดไว้ ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 60 ข้อ

2.2) สร้างแบบวัดปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านการอบรมเลี้ยงดู ด้านความรับผิดชอบ ด้านลักษณะการมุ่งอนาคตและด้านความฉลาดทางอารมณ์ ตามลักษณะพฤติกรรมที่กำหนดไว้ โดยมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด แล้วนำแบบวัดที่สร้างขึ้นเสนอประธานคณาจารย์คณาจารย์ตรวจสอบเครื่องมือเกี่ยวกับสำนวนภาษาและเนื้อหาเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.3) นำแบบวัดที่ได้รับการแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านซึ่งเป็นบุคคลเดียวกับผู้เชี่ยวชาญแบบวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรค (AQ) ตรวจสอบเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา ความสอดคล้องและครอบคลุมตามนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนคือ 1) ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามศัพท์ 2) ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามศัพท์ และ 3) ให้คะแนน - 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์

2.4) วิเคราะห์ข้อมูลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะโดยใช้สูตร IOC (Index of Item Objective Congruence) (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2554, น. 50) เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องและพิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 0.50-1.00 ไว้และปรับปรุงแก้ไขข้อความที่ไม่เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.5) นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จากนั้นนำผลจากแบบวัดมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Xi) โดยใช้วิธีการหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Y) ที่ตัดคะแนนข้อที่ Xi ออกแล้ว (Item total Correlation) (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2553, น. 115-116) แล้วทำการคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เท่ากับจำนวนข้อคำถามที่ต้องการใช้จริง

2.6) หาค่า Reliability Cronbach โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้วางแผนในการดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำหนังสือขออนุญาตจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวันเวลาที่กำหนด โดยส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ส่งถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง กำหนดข้อชี้แจงให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทราบถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลและขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อให้ได้ผลตามความเป็นจริง และเมื่อได้แบบสอบถามมาแล้ว พิจารณาตรวจสอบเพื่อคัดเลือกเอาฉบับที่สมบูรณ์ เนื่องจากอาจมีบางฉบับที่ผู้ตอบแบบสอบถามลืมตอบคำถามในบางข้อ ทำให้ข้อมูลส่วนนี้ขาดหายไป นำแบบสอบถามมาบันทึกข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือ

1) แบบวัดปัจจัย วิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ประกอบด้วย (1) ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของข้อคำถามแต่ละข้อกับนิยามศัพท์เฉพาะของตัวแปรโดยใช้สูตร IOC หาค่าเฉลี่ยดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด (2) อำนาจจำแนก (Discrimination) ใช้วิธีการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมด (Item Total Correlation; rxy) โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) และ (3) ความเชื่อมั่น (Reliability) ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ตามความมุ่งหมายการวิจัย

1) การวิเคราะห์ระดับความสามารถและระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) การพัฒนาและตรวจสอบความตรงของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรค มีวิธีการวิเคราะห์ ดังนี้

2.1) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาความสอดคล้องกลมกลืนของปัจจัยเชิงสาเหตุสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ คือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ Bartlett's test of Sphericity

2.2) การตรวจสอบความตรงของโมเดล โดยใช้การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของปัจจัยเชิงสาเหตุการวัดตัวแปรแฝงโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factory Analysis)

3) การวิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์ภายในชั้น (Intraclass Correlations ; ICC) ระหว่างตัวแปรทั้งสองระดับ

4) การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงของปัจจัยเชิงสาเหตุของความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคเพื่อประมาณค่าขนาดอิทธิพลของตัวแปรทำนายระดับนักเรียน ที่มีต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค ประกอบด้วย ตัวแปรระดับนักเรียน เป็นการศึกษาความสามารถในการทำนายเฉพาะของตัวแปรแต่ละระดับ ที่มีต่อตัวแปรตาม ซึ่งเป็นการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างระดับเดียว (Single Level SEM) เพื่อพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (สุนทรพจน์ ดำรงค์พานิช, 2554, น. 27)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความสามารถและระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค

พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก มีระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (AQ) ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.84$, S.D.=0.612) หากพิจารณาเป็นรายด้าน นักเรียนมีความสามารถอยู่ในระดับสูงทุกด้าน โดยสามารถเรียงลำดับด้านที่นักเรียนมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคในระดับสูงที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ด้านต้นเหตุและความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.87$, S.D.=0.613) 2) ด้านที่แสดงถึงผลกระทบที่จะมาถึง ($\bar{X} = 3.85$, S.D.=0.600) และ 3) ด้านความสามารถในการควบคุมอุปสรรค ($\bar{X} = 3.83$, S.D.=0.578) และด้านที่นักเรียนมีความสามารถอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ ด้านความอดทน ($\bar{X} = 3.81$, S.D.=0.658)

ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (AQ) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.07$, S.D.=0.610) หากพิจารณาเป็นรายด้าน ปัจจัยต่าง ๆ ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียน อยู่ในระดับสูงทุกด้าน โดยสามารถเรียงลำดับด้านของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียน ในระดับสูงที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ด้านการอบรมเลี้ยงดู ($\bar{X} = 4.10$, S.D.=0.607) 2) ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($\bar{X} = 4.08$, S.D.=0.637) ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ($\bar{X} = 4.08$, S.D.=0.631) และด้านลักษณะมุ่งอนาคต ($\bar{X} = 4.08$, S.D.=0.594) และ 3) ด้านความฉลาดทางอารมณ์ ($\bar{X} = 4.00$, S.D.=0.637)

2. ผลการพัฒนาและตรวจสอบความตรงของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรค

พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรค (AQ) กับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรค (AQ) ของนักเรียน ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.93 ดังนั้น ตัวแปรทั้งสองตัวมีความสัมพันธ์กัน และเป็นไปในทิศทางเดียวกันในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาปัจจัยในรายด้านพบว่าทุกด้านมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรค (AQ) ของนักเรียนและเป็นไปในทิศทางเดียวกันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญ 0.01 แสดงข้อมูลดังตาราง 1

ตาราง 1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรค (AQ) ต่อกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรค (AQ) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรค (AQ)	ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรค(AQ)		
	Pearson Correlation(r)	Sig. (2-tailed)	ระดับความสัมพันธ์
ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	0.93*	0.00	สัมพันธ์ในระดับสูง
ด้านการอบรมเลี้ยงดู	0.90*	0.00	สัมพันธ์ในระดับสูง
ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง	0.95*	0.00	สัมพันธ์ในระดับสูง
ด้านลักษณะมุ่งอนาคต	0.95*	0.00	สัมพันธ์ในระดับสูง
ด้านความฉลาดทางอารมณ์	0.92*	0.00	สัมพันธ์ในระดับสูง
รวม	0.93*	0.00	สัมพันธ์ในระดับสูง

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ พบว่า มีองค์ประกอบเชิงสำรวจอยู่ 2 องค์ประกอบ คือ 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรค (AQ) มีตัวแปรที่สอดคล้องอยู่ 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านการอบรมเลี้ยงดู ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ด้านลักษณะมุ่งอนาคต และด้านความฉลาดทางอารมณ์ และ 2) ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรค (AQ) ประกอบด้วย ด้านความสามารถในการควบคุมอุปสรรค ด้านต้นเหตุและความรับผิดชอบ ด้านที่แสดงถึงผลกระทบที่จะมาถึง และด้านความอดทน โดยแสดงค่าความเหมาะสมของข้อมูลและทดสอบสมมติฐาน (KMO and Barlett's Test) และเมื่อพิจารณาผลการทดสอบค่าสถิติ ซึ่งเป็นค่าสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานว่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์เป็นเมทริกซ์เอกลักษณะหรือไม่ พบว่า มีค่าเท่ากับ

1510.00, $df = 36$, $p < 0.01$ แสดงว่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์มีความแตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ค่า KMO พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.897 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าตัวแปรสังเกตได้มีความสัมพันธ์ภายในต่อกัน ดังนั้น ข้อมูลชุดนี้จึงมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้างที่มีตัวแบบการวัด ซึ่งอาศัยหลักการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ตัวแปรควรมีความสัมพันธ์กัน

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) พบว่ามีองค์ประกอบเชิงยืนยัน 2 องค์ประกอบคือ 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรค (AQ) มีตัวแปรที่สอดคล้องอยู่ 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านการอบรมเลี้ยงดู ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ด้านลักษณะมุ่งอนาคต และด้านความฉลาดทางอารมณ์ และ 2) ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฝ่าอุปสรรค (AQ) ประกอบด้วย ด้านความสามารถในการควบคุมอุปสรรค ด้านต้นเหตุและความรับผิดชอบ ด้านที่แสดงถึงผลกระทบที่จะมาถึง และด้านความอดทน โดยแสดงค่าความเหมาะสมของโมเดล และเมื่อพิจารณาผลการทดสอบค่าสถิติซึ่งเป็นค่าสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานว่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์เป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์หรือไม่ พบว่ามีค่าเท่ากับ 1510.00, $df = 36$, $p < 0.01$ แสดงว่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์มีความแตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ค่า KMO พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.897 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าตัวแปรสังเกตได้มีความสัมพันธ์ภายในต่อกัน ดังนั้น ข้อมูลชุดนี้จึงมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้างที่มีตัวแบบการวัด ซึ่งอาศัยหลักการวิเคราะห์องค์ประกอบที่ตัวแปรควรมีความสัมพันธ์กัน

3. ผลการวิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์ภายในชั้น (Intraclass Correlations ; ICC) ระหว่างตัวแปรทั้งสองระดับ

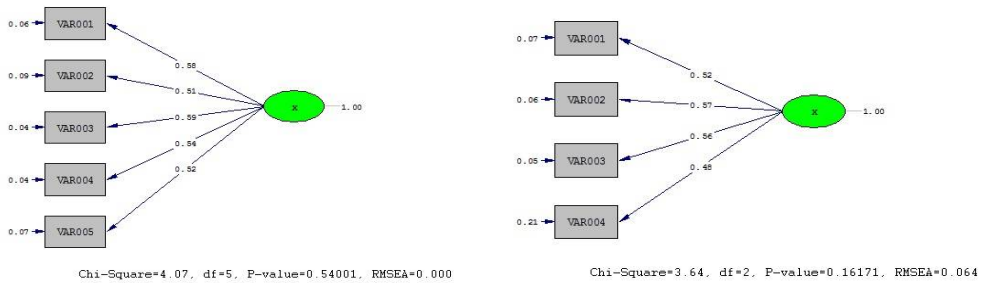
พบว่า ค่าเฉลี่ยกำลังสองระหว่างแถว (MS_R) มีค่าเท่ากับ 1.886 ค่าเฉลี่ยกำลังสองของความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อน (MS_W) มีค่าเท่ากับ 2.450 ค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อน (MS_E) มีค่าเท่ากับ .173 ค่าเฉลี่ยกำลังสองระหว่างสดมภ์ (MS_C) มีค่าเท่ากับ .187 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในชั้นที่ได้มาจากแบบจำลอง ICC (3,1) = .505 หมายถึง ความน่าเชื่อถือของผู้ประเมินมีความสอดคล้องกันในระดับพอใช้ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในชั้นที่ได้มาจากแบบจำลอง ICC (3,k) = .902 หมายถึง ความน่าเชื่อถือของผู้ประเมินมีความสอดคล้องกันในระดับดีมาก

4. ผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงของปัจจัยเชิงสาเหตุของความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรคเพื่อประมาณค่าขนาดอิทธิพลของตัวแปรทำนายที่มีต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรค

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factory Analysis) ด้วยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างระดับเดียว (Single Level SEM) พบว่า มีองค์ประกอบเชิงยืนยัน 2 องค์ประกอบคือ 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรค (AQ) มีตัวแปรที่สอดคล้องอยู่ 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านการอบรมเลี้ยงดู ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ด้านลักษณะมุ่งอนาคต และด้านความฉลาดทางอารมณ์ โดยสามารถสรุปจากค่า RMSEA = 0.00 พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 2) ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรค (AQ) ประกอบด้วย ด้านความสามารถในการควบคุมอุปสรรค ด้านต้นเหตุและความรับผิดชอบ ด้านที่แสดงถึงผลกระทบที่จะมาถึง และด้านความอดทน โดยสามารถสรุปจากค่า RMSEA = 0.00 พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องพอใช้กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ด้วยโมเดลสมการโครงสร้างระดับเดียวและความเหมาะสมของโมเดล

ข้อความ	องค์ประกอบ	
	1	2
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรค (AQ)		
ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	.58	
ด้านการอบรมเลี้ยงดู	.51	
ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง	.59	
ด้านลักษณะมุ่งอนาคต	.54	
ด้านความฉลาดทางอารมณ์	.52	
Chi-Square	4.07*	
P-value	0.54*	
RMSEA	0.00*	
ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรค (AQ)		
ด้านความสามารถในการควบคุมอุปสรรค		.52
ด้านต้นเหตุและความรับผิดชอบ		.57
ด้านที่แสดงถึงผลกระทบที่จะมาถึง		.56
ด้านความอดทน		.48
Chi-Square	3.64*	
P-value	0.16*	
RMSEA	0.06*	

ภาพที่ 1 ผลการทดสอบความเหมาะสมของโมเดลปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรค และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรค ด้วย Single Level SEM

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่นำเสนอข้างต้น ผู้วิจัยได้แปลผลสิ่งที่ค้นพบในลักษณะการตีความส่วนที่มีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งการอภิปรายผลดังนี้

1. จากวัตถุประสงค์ข้อแรกของการวิจัย คือ เพื่อศึกษาระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรค ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก มีระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรค (AQ) ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านนักเรียนมีความสามารถอยู่ในระดับสูงทุกด้าน โดยสามารถเรียงลำดับ 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ด้านต้นเหตุและความรับผิดชอบ 2) ด้านที่แสดงถึงผลกระทบที่จะมาถึง และ 3) ด้านความสามารถในการควบคุมอุปสรรค ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่อยู่ในชุมชนเมือง ลักษณะการดำเนินชีวิตของนักเรียนจึงอาจจะมีการเร่งรีบและมีการแข่งขันสูงจากประสบการณ์ต่าง ๆ ของนักเรียน ส่งผลให้นักเรียน ถ้ามีการบริหารจัดการที่ดี จะทำให้นักเรียนยกระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรคได้ดีขึ้น ซึ่งต่างจากงานของทศพร บรรจง (2558) ที่ทำวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรค ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระดับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรค ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการควบคุม ด้านสาเหตุและความรับผิดชอบ ด้านความสามารถด้านความเข้าใจ และด้านความยืดหยุ่นของปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง นั่นเพราะว่าลักษณะการดำเนินชีวิตของนักเรียนเป็นไปด้วยความ

ราบเรียบ ตามวิถีชีวิตของสังคมชนบทที่มีรูปแบบของชีวิตแบบอะลุ่มอล่วยประนีประนอม ไม่มีความเร่งรีบ มีความสัมพันธ์แบบญาติพี่น้อง และไม่มีการแข่งขันสูงอย่างสังคมเมือง

2. จากวัตถุประสงค์ข้อที่สอง คือ เพื่อศึกษาระดับปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรค ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรค (AQ) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง หากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับสูงทุกด้าน โดยด้านการอบรมเลี้ยงดูสูงที่สุด ทั้งนี้ อาจจะมาจากการอบรมเลี้ยงดูในปัจจุบันที่เน้นการอบรมที่เน้นประชาธิปไตย ให้นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ด้วยเหตุและผล จึงส่งผลให้นักเรียนจึงส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรค (AQ) ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Hurlock (1984, pp. 402-403) ที่ได้กล่าวว่าการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (Democratic Rearing) เป็นเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลเป็นการอบรมเลี้ยงดูที่บุตรรู้สึกว่าเป็นการปฏิบัติต่อตนอย่างยุติธรรม บิดามารดามีความอดทนไม่ตามใจ และเข้มงวดกวดขันจนเกินไป ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของบุตรให้ความร่วมมือแก่บุตรตามโอกาสอันควรเป็นการสร้างเสริมนักเรียนให้เป็นคนมีเหตุผลจนเป็นนิสัย และสอดคล้องกับ ยูพยงค์ โคตรพัฒนานนท์ (2543) ที่ได้กล่าวว่าการอบรมเลี้ยงดูเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นมากที่สุดเพราะช่วยเหลือส่งเสริมสนับสนุนให้สามารถผ่านพ้นวิกฤติการณ์ได้อย่างเหมาะสมโดยที่บิดามารดาช่วยกันในการอบรมเลี้ยงดูบุตร มีบรรยากาศแบบประชาธิปไตยให้มีอิสระทางความคิดพัฒนาทักษะในการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างด้วยตนเอง

3. จากวัตถุประสงค์ข้อที่สาม คือ เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก พบว่า จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factory Analysis) ด้วยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างระดับเดียว (Single Level SEM) พบว่า มีองค์ประกอบเชิงยืนยัน 2 องค์ประกอบคือ 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรค (AQ) มีตัวแปรที่สอดคล้องอยู่ 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านการอบรมเลี้ยงดู ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ด้านลักษณะมุ่งอนาคต และด้านความฉลาดทางอารมณ์ โดยสามารถสรุปจากค่า RMSEA = 0.00 พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 2) ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรค (AQ) ประกอบด้วย ด้านความสามารถในการควบคุมอุปสรรค ด้านต้นเหตุและความรับผิดชอบ ด้านที่แสดงถึงผลกระทบที่จะมาถึง และด้านความอดทน โดยสามารถสรุปจากค่า RMSEA = 0.00 พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องพอใช้กับข้อมูลเชิงประจักษ์ สอดคล้องตามแนวความคิดของสตอลท์ซ์ (Stoltz, 1997, p. 7) เสนอว่าความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคหรือ

AQ ประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน 2 ประการ คือ ทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถพิสูจน์ได้ และสามารถนำหลักการจากทฤษฎีเหล่านั้นมาใช้ในโลกแห่งความเป็นจริงได้ Stoltz (1997, p. 106) แบ่งองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคออกเป็น 4 มิติ ประกอบด้วย มิติด้านการควบคุม (C=Control) มิติด้านสาเหตุและการแสดงความรับผิดชอบต่อปัญหา (O2=Origin and Ownership) มิติด้านผลกระทบที่จะมาถึง (R=Reach) และมิติด้านความอดทน(E=Endurance) หรือเรียกว่า CO2RE ในการเผชิญปัญหาของนักเรียนจะต้องรู้จักประกอบทั้ง 4 มิติ เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคต่อปัญหาที่พบเจอได้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ครูและสถานศึกษา ควรมีการพัฒนากิจกรรมเพื่อสอดแทรกในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกความอดทนต่อสถานการณ์/อุปสรรคต่าง ๆ ทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ ซึ่งอาจบูรณาการกิจกรรมการพัฒนาจิตด้วยหลักธรรมะ ร่วมกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านร่างกายและการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมแก่นักเรียนอีกด้วย

1.2 ครูและสถานศึกษา ควรมีการพัฒนากิจกรรมเพื่อสอดแทรกในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน ซึ่งสามารถนำแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ที่อยู่บนพื้นฐานแห่งหลักเมตตาไปใช้เป็นแนวทางเพื่อส่งเสริมการมีสุขภาพจิตที่ดี รวมทั้งควรมีระบบติดตามเพื่อเฝ้าระวังปัญหาต่าง ๆ อย่างใกล้ชิดเพิ่มเติมจากครอบครัว โรงเรียน และชุมชน

1.3 ครูและสถานศึกษา ควรมีการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนควบคู่กันทั้งด้านสติปัญญา จิตใจ อารมณ์ รวมทั้งปลูกฝังให้นักเรียนได้มีเป้าหมายในการดำเนินชีวิตที่ดี และประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง และชุมชนในการพัฒนานักเรียนร่วมกันอย่างเป็นระบบ และมีการติดตามผลการพัฒนานักเรียนให้เป็นต้นแบบที่ดีและถ่ายทอดวิธีคิดและการปฏิบัติตนให้พร้อมเผชิญปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ได้อย่างดี จากรุ่นสู่รุ่น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนารูปแบบการพัฒนาความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค โดยให้บุคลากรครู และผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนด

องค์ประกอบในรูปแบบๆ รวมทั้งมีการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบๆ โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนานักเรียน

2.2 ควรพัฒนาระเบียบวิธีวิจัยในการสร้างรูปแบบๆ ให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการเพิ่มขึ้น โดยอาจใช้วิธีเดลฟายในการค้นหาและยืนยันรูปแบบจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนและผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องในระบบการพัฒนานักเรียน ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง และผู้นำชุมชน และอาจมีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ เพื่อประกอบการนำเสนอความรู้มากำหนดรายละเอียดภายในองค์ประกอบของโมเดล ร่วมกับการรวบรวมจากแบบสอบถาม

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2558). โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (TO BE NUMBER ONE). เรียกใช้เมื่อ 18 กันยายน 2563, จาก <http://www.tobenumber1.net/>
- ทรงศักดิ์ ภูศรีอ่อน. (2555). การพัฒนาโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 : การวิเคราะห์พหุระดับ (รายงานผลการวิจัย). มหาสารคาม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทศพร บรรจง. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย”. 2(2), 209-220.
- ยุพยงค์ โคตรพัฒนานนท์. (2543). ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติพัฒนากิจของครอบครัวระยะมีบุตรวัยรุ่นกับทัศนคติพื้นฐานของวัยรุ่น (วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต). ขอนแก่น : สาขาวิชาการพยาบาลครอบครัว มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2553). ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. กภาพสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564). กรุงเทพฯ.
- สุนทรพจน์ ดำรงค์พานิช. (2554). สถิติเพื่อการวิจัย. มหาสารคาม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Hurlock, E. B. (1984). Child development. New York : McGraw-Hill
- Stolz, P.G. (1997). Adversity Quotient : Turning Abstracts in to Opportunities. New York : John Wiley & Son.

